

GLOBAL SPC

BUSINESS & LEGAL CONSULTING

ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑ (ԱՌՈՒՄ)ՆԵՐ

Զեկուցող՝ Գևորգ Թորոսյան

ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑ(ԱՌՈՒՄ)ՆԵՐ

Հակազնազցման

Փոխհատուցման

Պաշտպանական

Հակագնագցում = Հակադեմփինգ

Հակադեմփինգային
(հակագնագցման) միջոցները
կիրառվում են **դեմփինգային
(գնագցող) ներմուծման** նկատմամբ

Դեմփինգ կարող է առաջանալ եթե որևէ
ընկերություն արտաքին շուկայում
ապրանքը վաճառում է **չհիմնավորված
ցածր գնով** ներքին և այլ արտաքին
շուկաներում նույն ապրանքի վաճարքի
գնի համեմատ

Դեմփինգը որպես դրական երևույթ

Ներքին
շուկայում կարող
են լինել խաբեր
որոնք կշահեն
դեմփինգի
իրականացումից

- Վերամշակող ձյուղերը
կշահեն հումքի
դեմփինգային
ներմուծման
պարագայում
(Հայաստանում բնական գազի
ներմուծումը Ռուսաստանից)

Ռեմֆինգը ներքին արտադրողի կողմից

**Ներքին
արտադրողի
կողմից
չհիմնավորված
ցածր գնով
ապրանքի
վաճառքը
ներքին
շուկայում**

- Տնտեսագիտության տեսանկյունից սա ռեմֆինգ է
- Իրավունքի տեսանկյունից սա ոչ թե ռեմֆինգ է, այլ անբարեխիղճ մրցակցություն կամ գերիշխող դիրքի չարաշահում
- Այս երևույթը կարգավորվում է Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության օրենսդրության շրջանակներում

Օրենսդրական կարգավորում

Հակադեմֆիինգ
(հակազնազցման)
մասին
առաջին օրենքը
ընդունվել է
ԱՄՆ-ում 1897 թ.-
ին

**Միջազգային
մակարդակով**
առաջին
կարգավորման
փորձը
կատարվել է
ՄԱԳՀ/GATT
շրջանակում
1947 թ.-ից սկսած

Հայաստանում 2002
թ.-ին ընդունվել է
Հակազնազցման
(հակադեմֆիգային)
և փոխհատուցման
միջոցների մասին
օրենքը

Կարգավորումը ՄԱԳՀ/ԱՀԿ-ում

1947 թ.-ին հաստատված ՄԱԳՀ / GATT պարունակում է հողված գնագցման (դեմֆինգի) և հակադեմֆինգի մասին

1967 թ.-ին ՄԱԳՀ բանակցությունների Քենեդիի փուլի ընթացքում ստորագրվել էր Հակադեմֆինգի վերաբերյալ կանոնակարգ

1979 թ.-ին Տոկիո փուլի Հակադեմֆինգի վերաբերյալ կանոնակարգի վերամշակած տարբերակը ստորագրել էին 26 պետություն

Կարգավորումը ՄԱԳՀ/ԱՀԿ-ում

1995 թ.-ին
Ուրուգվայի փուլի
արդյունքում
ստորագրվեց նոր
համաձայնագիր
Հակադեմֆինգի
վերաբերյալ

- Նոր Համաձայնագիրը պարտադիր է ԱՀԿ բոլոր անդամ պետությունների համար

Նոր համաձայնագրի անվանումը՝
**Մաքսերի և առևտրի գլխավոր
համաձայնագրի Հոդված VI-ի
իրականացման մասին
համաձայնագիր**

Նոր համաձայնագրի ոչ-
պաշտոնական անվանումը՝
**Հակադեմֆինգի մասին
համաձայնագիր (ՀՄՀ)**

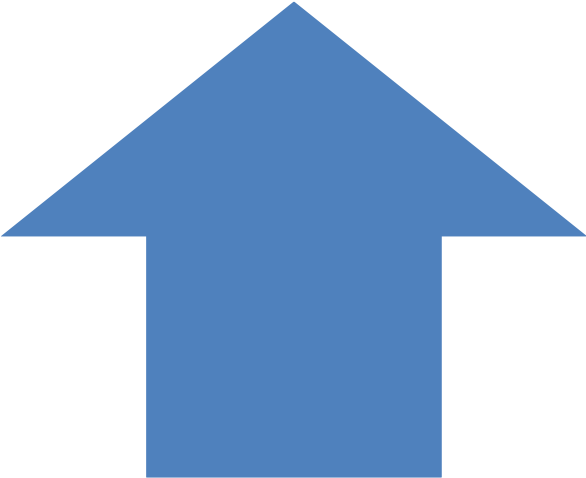
Ոչ թե դեմփինգի արգելում, այլ հակադեմփինգի թուլյատրում

Պայմանավորվող կողմերն ընդունում են, որ դեմփինգը, ինչի միջոցով մի երկրի արտադրանքները մեկ այլ երկրի առևտրային շրջանակ են մտնում այդ արտադրանքների **(1) սովորականից ցածր արժեքով, (2) պետք է դատապարտվի,** եթե նյութական **(3a) վնաս է պատճառում** պայմանավորվող կողմի տարածքում հաստատված արդյունաբերական ճյուղին կամ **(3b) ստեղծում է նյութական վնասի վտանգ,** կամ **(3c) էականորեն կասեցնում է** ներքին արդյունաբերական ճյուղի ստեղծումը:

Գնագցումը փոխհատուցելու կամ կանխարգելելու համար պայմանավորվող կողմը **(4) կարող է ցանկացած գնագցող արտադրանքի նկատմամբ հակագնագցման տուրք գանձել,** որը չափով ավելի չէ, քան այդ ապրանքին վերաբերող գնագցման չափը:

Ոչ թե դեմփինգի արգելում, այլ հակադեմփինգի թույլատրում

ԱՀԿ համաձայնագրերը կանոններ են սահմանում պետությունների համար, բայց ոչ ընկերությունների համար

Դեմփինգի իրականացման որոշումը ընդունում է ընկերությունը, բայց ոչ պետությունը

Ոչ թե դեմփինգի արգելում, այլ հակադեմփինգի թույլատրում

ՄԱԳՀ/GATT -ը դատապարտում է, բայց չի արգելում (և չի էլ կարող արգելել) դեմփինգի իրականացումը ընկերությունների կողմից

Սակայն, ՄԱԳՀ/GATT -ը թույլ է տալիս պետություններին հակադեմփինգային միջոցներ կիրառել

Հակադեմֆինգի կիրառման հիմքերը

Պայմանավորվող կողմերն ընդունում են, որ դեմֆինգը, ինչի միջոցով մի երկրի արտադրանքները մեկ այլ երկրի առևտրային շրջանակ են մտնում այդ արտադրանքների **(1) սովորականից ցածր արժեքով**, **(2) պետք է դատապարտվի**, եթե նյութական **(3a) վնաս է պատճառում** պայմանավորվող կողմի տարածքում հաստատված արդյունաբերական ճյուղին կամ **(3b) ստեղծում է նյութական վնասի վտանգ**, կամ **(3c) էականորեն կասեցնում է** ներքին արդյունաբերական ճյուղի ստեղծումը:

Գնագցումը փոխհատուցելու կամ կանխարգելելու համար պայմանավորվող կողմը **(4) կարող է ցանկացած գնագցող արտադրանքի նկատմամբ հակագնագցման տուրք գանձել**, որը չափով ավելի չէ, քան այդ ապրանքին վերաբերող գնագցման չափը:

Հակադեմֆինգի կիրառման հիմքերը

Հակադեմֆինգային միջոցներ կիրառելու համար
անհրաժեշտ է ապացուցել

Դեմֆինգի առկայություն

--- մի երկրի արտադրանքները
մեկ այլ երկրի առևտրային
շրջանակ են մտնում այդ
արտադրանքների
**սովորականից ցածր
արժեքով**

Վնասի առկայություն

--- նյութական **վնաս է պատճառում**
պայմանավորվող կողմի տարածքում
հաստատված արդյունաբերական
ճյուղին
--- ստեղծում է նյութական վնասի **վտանգ**
էականորեն
--- **կասեցնում է** ներքին արդյունաբերական
ճյուղի ստեղծումը

Դեմփինգի առկայություն

Հակադեմփինգի
մասին
համաձայնագրի
Հոդված 2

- **Քայլ 1:** Ապրանքների նմանության որոշում
- **Քայլ 2:** Արտահանման գնի որոշում
- **Քայլ 3:** Սովորական արժեքի որոշում
- **Քայլ 4:** Արտահանման գնի և սովորական արժեքի անաչառ համեմատություն (netting back)
- **Քայլ 5:** Դեմփինգի չափի և տոկոսային մեծության որոշում

Քայլ 1. Ապրանքների նմանության որոշում

Ապրանքների “նմանության” սկզբունքը ԱՀԿ համաձայնագրերում

Արտաքին
տնտեսական
գործունեության
ապրանքային
անվանացանկ

- Համաշխարհային Մաքսային Կազմակերպության կողմից մշակած Ապրանքների նկարագրության և կոդավորման Հարմոնիզացված Համակարգը

Քայլ 1. Ապրանքների նմանության որոշում

ԱՀԿ Հակադեմֆիինգի
մասին
համաձայնագրի
Հոդված 2.6 և
Հակազնագցման
(հակադեմֆիինգային)
և փոխհատուցման
միջոցների մասին ՀՀ
օրենքի Հոդված 3

Նման ապրանք՝

ապրանք, որն իր բոլոր
հատկանիշներով

նույնական է

ու ումնա իրվող ապրանքի
հետ կամ իր

հատկանիշներով **շատ մոտ է**

ու ումնա իրվող ապրանքի
հատկանիշներին.

Քայլ 1. Ապրանքների նմանության որոշում

ՀՀ Մաքսային Օրենսգրքի Հոդված
75, 76 և 80

Նույն ապրանքներ են համարվում այն ապրանքները, որոնք **նույնական են բոլոր առումներով**, ներառյալ՝ ֆիզիկական հատկանիշները, որակը, համբավը (ապրանքային նշանը), ծագման երկիրը:

Համանման են համարվում միեւնույն երկրից ծագած այն ապրանքները, որոնք, նույնական չլինելով, ունեն նման հատկանիշներ եւ բաղադրանյութեր, որոնք հնարավորություն են տալի դրանք **կիրառել նույն նշանակությամբ եւ լինել փոխարինելի:**

Նույն տե ակի ապրանքներն այն ապրանքներն են, որոնք **պատկանում են տնտեսության որոշակի ճյուղի** կամ ենթաճյուղի արտադրանք համարվող ապրանքների խմբին եւ **ընդգրկում են նույն կամ համանման ապրանքներ:**

Քայլ 1. Ապրանքների նմանության որոշում

ՀՀ Մաքսային օրենսգրքում և Հակադեմփինգի մասին ՀՀ օրենսդրությունում “Նմանության” սկզբունքը սահմանումը միատեսակ չէ

Նույն <

Մաքս.
Օր.

Նման <

Հակադեմփ.
Օր.

**Համա <
նման**

Մաքս. Օր.

**Նույն
տեսակի**

Մաքս. Օր.

Քայլ 2. Արտահանման գնի որոշում

Արտահանման գին՝ ներմուծվող ապրանքի ձեռքբերման գինը արտահանող երկրում

Եթե **արտահանման գինը անհնար է որոշել**

- Արտահանման գործարքը պատշաճ ձևով փաստաթղթավորված չէ
- Ներմուծողը և արտահանողը փոխկապակցված են
- Արտահանման գինը արժանահավաստ չէ այլ պատճառներով

- ՀՄՀ Հոդված 2.3
Արտահանման գինը որոշվում է ներմուծված ապրանքի անկախ գնորդի առաջին անգամ վերավաճառքի գնից

Քայլ 3. Սովորական արժեքի որոշում

Սովորական արժեք՝ արտահանող երկրում **սովորական առևտրային գործառույթների** ընթացքում ձևավորված նման ապրանքի արժեքը

Երկու
հիփոթեզ

- Առկա են հավաստի տեղեկություններ արտահանող երկրում նման ապրանքի արժեքի վերաբերյալ
- Արտահանող երկրում վաճառքը իրականացվում է սովորական առևտրային գործառույթների ընթացքում

Քայլ 3. Սովորական արժեքի որոշում

- Եթե արտահանող երկրում սովորական առևտրային գործառույթների շրջանակում նման ապրանք չի վաճառվում
- Եթե արտահանող երկրում նման ապրանքի վաճառքը կատարվում է խիստ փոքր ծավալներով

Երկու
լուծում՝
ՀՄՀ
Հողված
2.2

- Երրորդ երկիր նման ապրանքի արտահանման համեմատելի գինը
- Հաշվարկված արժեքը = Արտադրության ծախսեր + Իրացման ծախսեր + Սովորաբար ստացվող շահույթ

Քայլ 4: Արտահանման գնի և սովորական արժեքի անաչառ համեմատություն

ՀՄՀ Հոդված 2.4
սահմանում է
անաչառ
համեմատության
հիմնական
սկզբունքները

- Գործարքի **միևնույն փուլ** – Ապրանքի արժեքը գործարանից դուրս առաքելու պահին
- Գործարքի **միևնույն ժամանակ** – Միևնույն ժամանակում կատարած գործարքներ

Քայլ 4: Արտահանման գնի և սովորական արժեքի անաչառ համեմատություն

Արտադրանքը ներմուծող երկրի առևտրային շրջանակ է մտնում **սովորականից ցածր արժեքով**

Եթե սովորական առևտրային գործառույթների ընթացքում

$P_e <$ արտահանող երկրում **նման** արտադրանքի P_d

Եթե սովորական առևտրային գործառույթների ընթացքում

$P_e <$ **նման** արտադրանքի P_e դեպի երրորդ երկիր

P_d ՝ արտահանող երկրում ներքին գնի բացակայութ. դեպքում

Եթե $P_e <$ Արտադրանքի արտադրության ծախսերը + Շահույթի համար արված խելամիտ ավելացումը ծագման երկրում

Քայլ 4: Արտահանման գնի և սովորական արժեքի անաչառ համեմատություն

Տարբերությունները որոնք կարող են ազդել գների համեմատության վրա

- Վաճառքի գործարքի պայմանները
- Հարկման և ֆիսկալ փոխհատուցումների պայմանները
- Գործարքի ծավալները
- Տրանսպորտային , ապահովագրական և այլ օժանդակ ծախսերի առկայությունը

Քայլ 5: Դեմփինգի չափը և տոկոսային մեծությունը

Դեմփինգի չափ = Սովորական արժեքի – Արտահանման գին

- Ապրանքի սովորական արժեք - 100
- Ապրանքի արտահանման գին - 80
- Դեմփինգի չափ - 20
- Դեմփինգի **տոկոսային մեծությունը**
 $20/80 \times 100 = 25\%$.

Վնասի առկայություն

Հակադեմֆինգի
մասին
համաձայնագրի
Հոդված 3

- **Քայլ 6:** Վնաս կրած տնտեսության ճյուղի որոշում
- **Քայլ 7:** Վնասի ուսումնասիրություն
- **Քայլ 8:** Պատճառահետևանքային կապի որոշում
- **Քայլ 9:** Հակադեմֆինգային միջոցների / տուրքերի կիրառում

Քայլ 6: Վնաս կրած տնտեսության ճյուղի որոշում

Արտադրողների ամբողջությունը, որոնք արտադրում են ուսումնասիրվող ապրանքին նման ապրանքներ ներմուծող երկրում

Վնաս կրած
տնտեսական
ճյուղը չի
ներառում

- Ներքին արտադրողների հետ կապված ներմուծողները և արտահանողները
- Տվյալ ապրանքի ներմուծողները

Քայլ 7: Վնասի ուսումնասիրություն

Առկա վնասը
գնահատելիս
պետք է հաշվի
առնվեն բոլոր
հնարավոր
տնտեսական
գործոնները և
ցուցանիշները

- Վաճառքի ծավալների, թողարկած արտադրանքի, շուկայում ունեցած բաժնեմասի անկումը
- Շահույթների, ներդրումների վերադարձելիության անկումը
- Ներքին գների իջեցումը
- Զբաղվածության, աշխատավարձի, արտադրության աճի վրա բացասական ազդեցությունը

Քայլ 7: Վնասի ուսումնասիրություն

Վնասի վտանգը

գնահատելիս
պետք է հաշվի
առնվեն
հետևյալ
տնտեսական
գործոնները և
ցուցանիշները

- Ներմուծման ծավալների զգալի աճի հնարավորությունը
- Ներմուծման գների ներմուծող երկրում գների վրա ազդեցության հնարավորությունը
- Արտահանողի կարողությունների էական աճը

Քայլ 8: Պատճառհետևանքային կապի որոշում

Պետք է որոշել արդյոք վնասի առաջացման պատճառները դեմփինգն է, թե այլ գործոնները

- Ոչ դեմփինգային ներմուծումների ծավալները և գները
- Պահանջարկի իջեցումը
- Ներքին և օտարերկրյա արտադրողների միջև մրցակցությունը
- Արտադրական տեխնոլոգիաների զարգացումը
- Ներքին տնտեսական ճյուղի արտադրողականությունը

Քայլ 9: Հակադեմֆինգային միջոցների / տուրքերի կիրառում

Հակադեմֆինգային տուրքի չափը չպետք է գերազանցի դեմֆինգի չափը

Հակադեմֆինգային միջոցները կարող են կիրառվել 5 տարի ժամկետով

Ուսումնասիրությունների ընթացքում` **նախնական եզրակացության** հիման վրա կարող են կիրառվել **ժամանակավոր** հակադեմֆինգային միջոցներ / տուրքեր ուսումնասիրության ընթացքում պատճառած վնասների կանխման նպատակով

Հակադեմֆինգային ուսումնասիրություն

Ուսումնասիրությունը կարող է նախաձեռնել

- Լիազոր մարմինը
- Տնտեսության ճյուղը

Լիազոր մարմինը պարտավոր է ստուգել տնտեսության ճյուղի ներկայացրած դիմումում առկա **փաստերի հավաստիությունը**

Բոլոր շահագրգիռ կողմերը պետք է **ծանուցվեն** ուսումնասիրության սկսվելու վերաբերյալ

Ուսումնասիրության տևողությունը չի կարող գերազանցել **18 ամիս** (Հայաստանում՝ 12 ամիս)

Ուսումնասիրությունը կարող է դադարեցվել արտահանողի կողմից **կամավոր պարտականություններ** ստանձնելու պարագայում

Հակադեմֆինգային ուսումնասիրություն

Տնտեսական ճյուղի նախաձեռնությամբ ուսումնասիրությունը կարող է սկսվել

Եթե դիմումին կողմ են արտահայտված նման ապրանքի ներքին արտադրողների համատեղ արտադրությունը կազմում է դիմումին կողմ կամ դեմ արտահայտվածների 50 % ավելին

Միաժամանակ, դիմումին կողմ արտահայտվածների համատեղ արտադրությունը պետք է գերազանցի ճյուղի ընդհանուր արտադրանքի 25 %

Հակադեմֆինգային ուսումնասիրություն

Ենթադրենք առկա է 2 տեղական արտադրող՝ X և Y

- **X-ը** արտադրում 3500 տոննա արտադ.
- **Y-ը** արտադրում 6500 տոննա արտադ.

Եթե **X-ը** ներկայ. դիմում,

իսկ **Y-ը** ոչ կողմ է ոչ էլ դեմ

- **50 %-ի** պահանջը բավարարվում է, որովհետև **X-ը** ներկայացնում է դիմումին կողմ կամ դեմ արտահայտվածների **100 %**
- **25 %-ի** պահանջը նույնպ. բավարարվում է, որովհետև **X-ը** ապահովում է ընդհանուր արտադրանքի **35 %**

Այնուամենայնիվ, եթե **Y-ը** արտահայտվեր դեմ **50 %-ի** պահանջը չի բավարարվի, որովհետև **X-ը** կներկայացներ կողմ կամ դեմ արտահայտվածների ընդամենը **35 %**

Հակադեմֆինգը Հայաստանում

2002 թ.-ին ընդունվել է
Հակազնագցման
(հակադեմֆինգային)
և փոխհատուցման
միջոցների մասին ՀՀ
օրենքը

- Օրենքի դրույթները հիմնականում կրկնում են ԱՀԿ շրջանակներում ստորագրված Հակադեմֆինգի մասին համաձայնագիրը (ՀՄՀ)

Լիազոր մարմին է
ճանաչվել
**Էկոնոմիկայի
նախարարությունը**

- Լիազոր մարմնի նախաձեռնությամբ մշակվել է նաև ՀՀ Կառավարության որոշում Ապրանքի սովորական արժեքի որոշման համար անհրաժեշտ տեղեկությունների ստացման կարգի վերաբերյալ

ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑ(ԱՌՈՒՄ)ՆԵՐ

Հակազնազցման

Փոխհատուցման

Պաշտպանական

Մահմանումներ

Սուբսիդիա = Լրավճար =
Աջակցության միջոց

Արգելված սուբսիդավորում
ստացած ընկերությունների
հանդեպ կարելի է կիրառել
Փոխհատուցման միջոցներ =
Հակալրավճարային միջոցներ

Սուբսիդիայի սահմանումը

Հակազնազցման
(հակադեմփինգային)
և փոխհատուցման
միջոցների մասին

ՀՀ օրենքի

Հոդված 18, Մաս 1

(կիրառվել է
ՄԱԳՀ/GATT
Հոդված 16.1-ի
լեզուն)

Սույն օրենքի իմաստով գոյություն ունի լրավճար, եթե առկա է արտահանող երկրի կառավարության տրամադրած **ֆինանսական օժանդակություն** կամ **որել ձեռովարտահայտված եկամտային** կամ **զնային օժանդակություն** (որն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն կարող է **մեծացնել** տվյալ երկրի տարածքից ապրանքի **արտահանման ծավալները** կամ **նվազեցնել** տվյալ երկրի տարածք ապրանքի **ներմուծման ծավալները**), եւ դրանց արդյունքում օգուտ է տրվում օժանդակություն ստացողին:

Մուբսիդիայի ձևերը

ԱՀԿ Լրավճարների և փոխհատուցման միջոցների մասին համաձայնագիր (ԼՓՄմՀ)

Դրամական միջոցների ուղղակի փոխանցում

դրամաշնորհների, վարկերի տրամադրում

Դրամական միջոցների կամ պարտավորությունների հնարավոր ուղղակի փոխանցում

վարկային երաշխիքների տրամադրում

Պետական եկամուտների սահմանափակ հավաքագրում, որն այլ դեպքում պետք է հավաքվեր

Ֆիսկալ խրախուսման միջոցները՝ հարկային արտոնությունների տրամադրման տեսքով

Սուբսիդիայի ձևերը

ԱՀԿ Լրավճարների և փոխհատուցման միջոցների մասին համաձայնագիր (ԼՓՄՄՀ)

Ապրանքների վաճառք կամ անհատույց տրամադրում կամ ծառայությունների մատուցում, որոնք ընդհանուր ենթակառուցվածքային բնույթի չեն

Կառավարությունը հանձնարարում է որեւէ կազմակերպության՝ իրականացնելու վերը նկարագրված կետերում նշված գործառույթներից մեկը կամ մի քանիսը

Սուբսիդիա և դեմփինգ

ՄԱԳՀ/GATT

Հոդված VI.5

Արտադրանքը
միաժամանակ
հակազնագցման և
փոխհատուցման
տուրքի չի կարող
ենթարկվել նույն
իրավիճակի
փոխհատուցման
համար:

Սուբսիդիա (լրավճար) -
կառավարության օժանդակություն
տեղական ընկերություններին, որի
հետևանքով արտահանման գները
նվազում են և արտահանման
ծավալները աճում

Դեմփինգ (զնագցում)
կազմակերպության
նախաձեռնությամբ ապրանքի
սովորական արժեքից ցածր գնով
արտահանում

Կարգավորումը ՄԱԳՀ/ԱՀԿ-ում

1947 թ.-ին հաստատված ՄԱԳՀ / GATT
Հոդված VI և XVI սահմանում են
ընդհանրական նորմեր փոխհատուցման
միջոցների և սուբսիդիաների վերաբերյալ

1979 թ.-ին Տոկիո փուլի ընթացքում
ստորագրվեց համաձայնագիր
փոխհատուցման միջոցների մասին, որին
միացան 24 պետություն

1995 թ.-ին Ուրուգվայի փուլի արդյունքում
ստորագրվեց Լրավճարների և փոխհատուցման
միջոցների մասին համաձայնագիրը (ԼՓՄՄՀ),
որը պարտադիր է ԱՀԿ անդամ երկրների համար

Սուբսիդիան ՄԱԳՀ/GATT-ում

GATT/
ՄԱԳՀ
Հոդված
XVI

Չի պարունակում «սուբսիդիա»
հասկացության **հատակ սահմանում**

Պարտադրում է ԱՀԿ անդամ երկրներին
տեղյակ պահել ԱՀԿ այլ անդամներին
սուբսիդիաների կիրառման վերաբերյալ

Պարտադրում է սուբսիդավորում կիրառող
երկրներին **սկսել բանակցություններ**
հետաքրքրված այլ երկրների հետ
սուբսիդավորման ծավալների կրճատման
վերաբերյալ:

Չի սահմանում հատակ պահանջներ
սուբսիդավորման **կրճատման** ուղղությամբ

Սուբսիդիան ՄԱԳՀ/GATT-ում

GATT/
ՄԱԳՀ
Հոդված
XVI

Փոխհատուցման տուրքերի ծավալը **չի կարող գերազանցել** լրավճարի ծավալը

Փոխհատուցման միջոցների կիրառումը հնարավոր է միայն **սեփական տնտեսության վնաս** կրելու փաստի առկայության պարագայում:

Z երկրի սուբսիդավորված ապրանքի **Y** երկրին վնաս հասցնելու դեպքում, **X** երկիրը կարող է կիրառել փոխհատուցման միջոցներ **Z** երկրից ապրանքի ներմուծման հանդեպ, եթե **X** երկիրը այդ նույն ապրանքը ներմուծում է նաև **Y** երկրից

Սուբսիդավորումը գյուղատնտեսությունում

Առևտրային **“սրտեկցիոնիզմը”**
սուբսիդավորման հետ կապված ավելի ուժեղ է
գյուղատնտեսության բնագավառում

- ԱՀԿ շրջանակներում ստորագրված **Գյուղատնտեսության մասին համաձայնագիրը** (ԳՄՀ) մանրամասն անդրադառնում է սուբսիդավորման հետ կապված հարցերին
- ԳՄՀ նԼՓՄմՀ կամ ԳՄՀ ն ՄԱԳ-Հ/GATT միջև հակասությունների պարագայում ԳՄՀ համաձայնագիրը ունի **ավելի բարձր իրավաբանական ուժ**

Սուբսիդիան ԾԱԳՀ/GATS-ում

ԾԱԳՀ/ GATS Հոդված XV

- ԾԱԳՀ/GATS-ը միայն նախատեսում է, որ **հետագայում պետք է մշակվեն իմպերատիվ նորմեր** Ծառայությունների առևտրի բնագավառում սուբսիդիաների և փոխհատուցման միջոցների կարգավորման նպատակով:
- Սուբսիդիայի հետևանքով վնաս կրող երկիրը կարող է **խորհրդակցություններ իրականացնելու պահանջ** ներկայացնել սուբսիդիա տրամադրող երկրին:
- Ի տարբերություն փոխհատուցման միջոցների **հակադեմփինգը** ընդհանրապես հիշատակված չէ ԾԱԳՀ/GATS-ում

Սուբսիդիան ԼՓՄՎՀ-ում

ԼՓՄՎՀ-ն նպատակ չունի սահմանափակել կառավարությունների իրավունքը հատկացնել սուբսիդիաներ

ԼՓՄՎՀ-ն նպատակ ունի **արգելել առևտրին խոչընդոտող** և տնտեսությանը վնաս հասցնող սուբսիդիաները

ԼՓՄՎՀ-ն տալիս է սուբսիդիա հասկացության սահմանում

ԼՓՄՆՀ Ծածկույթը

Սուբսիդիաների
տեսակները

Արգելված

Փոխհատուցելի

Ոչ փոխհատուցելի

Փոխհատուցման
միջոցառումների
կիրառման
ընթացակարգը

Ուսումնասիրության
նախաձեռնությունը և
իրականացման կարգը
Վնասի և պատճառահետևանքային
կապի առկայության հիմնավորումը
Սուբսիդիա ստացողի օգուտի և
փոխհատուցման տուրքի չափի
որոշում

Արգելված սուբսիդիաներ

ԼՓՄՆՀ

Հոդված 3

Արտահանման սուբսիդիաները

(բացառությամբ գյուղատնտեսության ոլորտում, ըստ Գյուղատնտեսության վերաբերյալ ԱՀԿ Համաձայնագրի)

Սուբսիդիաներ, որոնք տրամադրվում են արտադրության ընթացքում **տեղական արտադրանքի** (**_ունքի**) **օգտագործման մինիմալ ծավալների** պայմանով

Փոխհատուցելի լրավճարներ

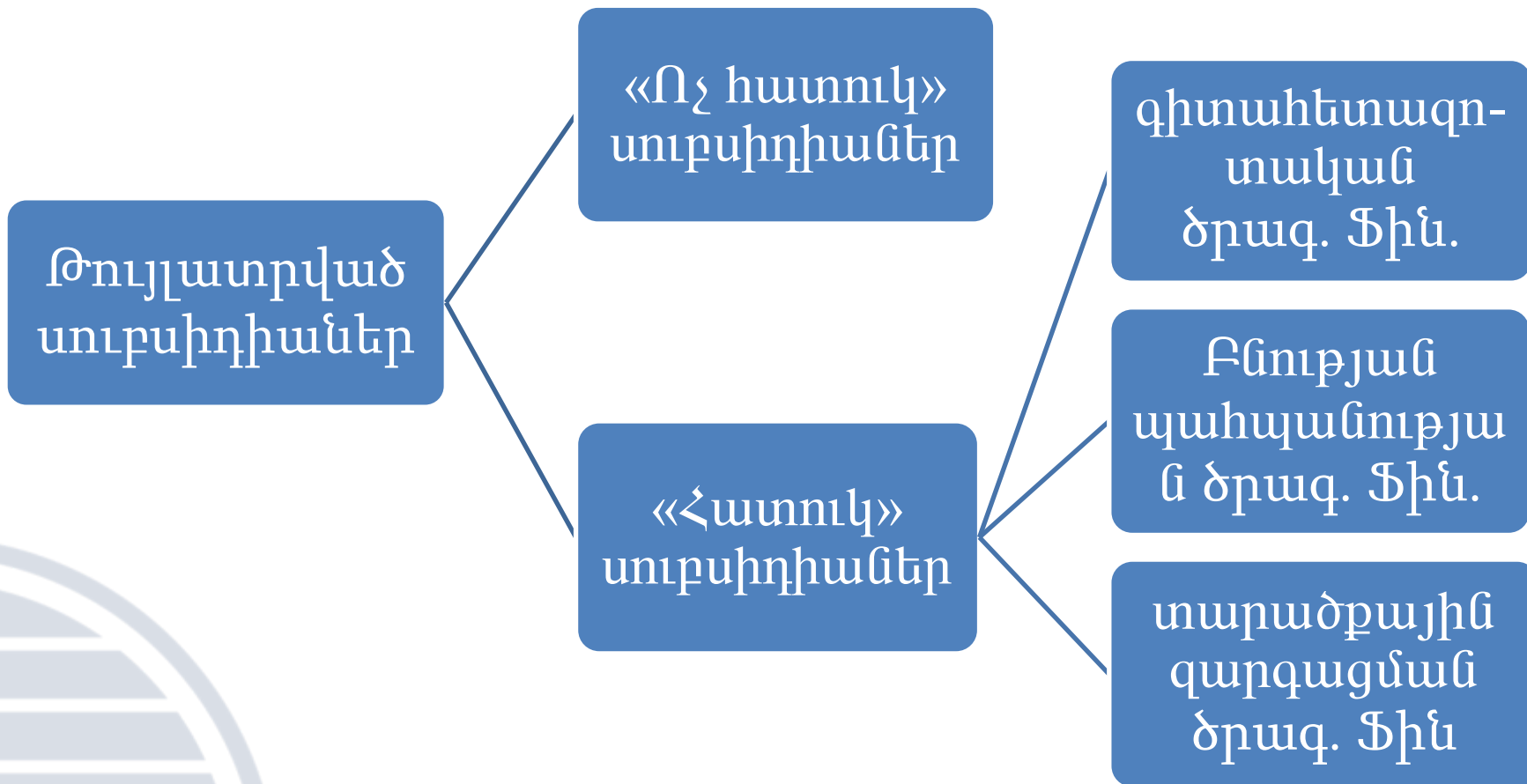
ԼՓՄՎՀ Հոդված 2. Միայն **Հատուկ** լրավճարներն են փոխհատուցելի

Հատուկ են այն սուբսիդիաները, որոնք տրամադրված են

հատկորոշված կազմակերպությունների հատկորոշված արդյունաբերական ճյուղերին սահմանազատված աշխարհագրական տարածքում գտնվող կազմակերպությունների համար

Ոչ փոխհատուցելի սուբսիդիաներ

Սուբսիդիավորումը Հայաստանում

2002 թ.-ին ընդունվել է
Հակազնազցման
(հակադեմփինգային)
և փոխհատուցման
միջոցների մասին ՀՀ
օրենքը

- Օրենքի դրույթները հիմնականում կրկնում են ԱՀԿ շրջանակներում ստորագրված ԼՓՄՄՀ դրույթները

Լիազոր մարմին է
ճանաչվել
**Էկոնոմիկայի
նախարարությունը**

- Գյուղատնտեսությանը տրամադրվող սուբսիդիաների / աջակցության միջոցների գծով Լիազոր մարմին է ճանաչվել Գյուղատնտեսության նախարարությունը

Սուբսիդավորումը հայաստանում

Հայաստանի կառավարությունը պլանավորել է սուբսիդավորման (լրավճար տրամադրելու) միջոցով փոխհատուցել ԱԱՀ-ի գծով արտոնության վերացմամբ պայմանավորված տեղական գյուղացիական տնտեսությունների հնարավոր կորուստները

Սուբսիդավորումը հայաստանում

2005 թ. հոկտեմբերի 27-ի
ՀՀ Կառավարության
որոշում

- Գյուղատնտեսական սուբսիդավորման ուղղությունների և մեխանիզմների հայեցակարգը

2007 թ. փետրվարի 22-ի
ՀՀ Կառավարության
որոշում

- Գյուղատնտեսական գործունեությունն իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտների սուբսիդավորման *(ժամանակավոր)* կարգ

2008 թ. հունիսի 12-ին
ՀՀ Կառավարության
որոշում

- Գյուղատնտեսության ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման փորձնական նախագիծ

Սուբսիդավորումը հայաստանում

2008 թ. փետրվարի 7-ին
ՀՀ Կառավարությունը
հաստատել է
գյուղատնտեսական
հողօգտագործողներին
պետական
աջակցության կարգը

- Գյուղատնտեսության
նախարարության և
Հայփոստ ՓԲԸ-ի միջև
արդեն իսկ կնքվել է
պայմանագիր նշված
ծրագրով
նախատեսված
գումարները բաշխելու
վերաբերյալ

Սուբսիդավորումը հայաստանում

Գյուղատնտեսական
հողօգտագործող-
ներին պետական
աջակցության
կարգը

- Պետական աջակցության օբյեկտ չեն համարվում տնամերձ հողատարածքները և 7 հեկտարից ավելի մշակովի հողատարածքները
- 1 հեկտար մշակովի հողատարածքի հաշվով տարեկան սուբսիդավորման գումարը կազմում է 35.000 դրամ, բացառությամբ`
  - պտղատու ծառերի և խաղողի բերքատվության մեջ մտնելուց հետո` 17.500 դրամ / տարեկան
  - բազմամյա կերային մշակաբույսերի նախորդ տարիների ցանքերի համար` 17.500 դրամ / տարեկան

ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑ(ԱՌՈՒՄ)ՆԵՐ

Հասկազնագրման

Փոխհատուցման

Պաշտպանական

Պաշտպանական միջոցների նպատակը

ԱՀԿ համաճայնագրերի նպատակն է խրախուսել միջազգային առևտուրը վերջինիս կանոնների ազատականացման միջոցով

ՄԱԳՀ / ԱՀԿ ազատականացման արագ տեմպերը կարող էին առաջացնել մեծ դժգոհության շահառուների տառեռեռ խմբերի շոջանում

Անհրաժեշտ էր ստեղծել «գոլորշին բաց թողնելու» մեխանիզմ

ՄԱԳՀ Հոդված XIX-ը դիտարկվում է, որպես Safe a e՝ «Անվտանգության փական»

Կարգավորումը ՄԱԳՀ/GATT-ում

GATT/ ՄԱԳՀ Հոդված XIX

Եթե **անկանխատեսելի զարգացումների** հետևանքով որևէ արտադրանք այդ պայմանավորվող կողմի տարածք է ներմուծվում այնպիսի **աճող քանակներով** և այնպիսի պայմաններով, որ **լուրջ վնաս է** հասցնում այդ տարածքում գտնվող՝ նման կամ ուղղակիորեն մրցակից արտադրանքների ներքին արտադրողներին՝ ապա պայմանավորվող կողմն ազատ է այդ արտադրանքի առնչությամբ **ժամանակավորապես դադարեցնել պարտավորությունը՝** այն չափով և այնքան ժամանակ, որքան կարող է անհրաժեշտ լինել այդ վնասը կանխելու կամ հատուցելու համար:

Կարգավորումը մինչ 1995 թ.

Մինչ Ուրուգվայի փուլի ավարտը երկրները **հաճախ չէին կիրառում** պաշտպանական միջոցներ

Սակայն պաշտպանական միջոցների կիրառման վտանգի ներքո երկրները GATT շրջանակներից դուրս կնքում էին **արտահանման «կամավոր» սահմանափակման** վերաբերյալ համաձայնագրեր (**գորշ միջոցառումներ**)

Պաշտպանական միջոցների մասին ԱՀԿ Համաձայնագիր (ՊՄՎՀ)

ՊՄՎՀ-ն նպատակ ունի Պարզաբանել և
մանրամասնել ՄԱԳՀ/ GATT Հոդված XIX

Կանխել պաշտպանական բնույթի միջոցառումների
ինքնակամ կիրառումը ԱՀԿ անդամ պետությունների
կողմից

ՊՄՎՀ-ն արգելեց «Գորշ գոտիի»
միջոցառումները

«Գորշ գոտիի» միջոցառումների վերաբերյալ կնքած
երկկողմանի համաձայնագրերը ուժը կորցրեցին 1998 թ.-
ին

Պաշտպանական միջոցների տեսակները

Քանակական
սահմանափակումներ
(քվոտաներ)

Սահմանված
մակարդակից բարձր
մաքսատուրքեր

Հավելյալ վճարների
գանձում

Ներմուծման
թույլատվությունների
տրամադրում

Պաշտպանական միջոցների մասին ԱՀԿ Համաձայնագիր (ՊՄՎՀ)

**ՊՄՎՀ-ն չի մանրամասնում և պատշաճ
մեկնաբանում** անկանխատեսելի
գարգացումների, ներնուծման աճող քանակներ և լուրջ
վնաս հասկացությունները

Ի տարբերությունը հակադեմփինգային և
փոխհատուցման միջոցների պաշտպանական
միջոցների կիրառման համար **անհրաժեշտ չէ
բացահայտել «անարդար» առևտրային նախադեպ**

Այդ դեպքում արդյո՞ք վտանգ չի առաջանա, որ
պետությունները իրենց ներքին արտադրողներին
պաշտպանելու համար ինքնակամ և լայն մեկնաբանության
ներքո կկիրառեն ՊՄՎՀ-ն

Պաշտպանական միջոցները ԱՀԿ այլ համաձայնագրերում

Պաշտպանական միջոցները կիրառվում են բոլոր ապրանքների համար

Հատուկ դրույթներ են սահմանված

Գյուղատնտեսության մասին համաձայնագրում (SSG նշում)
Մանածագործվածքների և հագուսների մասին համաձայնագրում (ուժը կորցրել է 2004 թ.-ի Դեկտեմբերի 31-ին)

Չինաստանի անդամակցության համաձայնագիր (գործում է անդամակցությունից 12 տարվա ընթացքում)

Պաշտպանական միջոցները ԾԱԳՀ/GATS-ում

ԾԱԳՀ/GATS-ը չի անդրադառնում պաշտպանական միջոցների կարգավորմանը վերաբերող խնդիրներին

Սակայն, ԾԱԳՀ/GATS հոդված XX նախատեսում է բանակցությունների իրականացում այդ ուղղությամբ

Պաշտպանական միջոցների մասին համաձայնագիր

Պաշտպանական միջոցների կիրառումը
չպետք է գերազանցի 4 տարին

Եթե հիմնավորվում է, որ տեղական
արդյունաբերությունը շարունակում է
վնասներ կրել, այդ միջոցառումները կարող են
երկարաձգվել ևս 4 տարով

Նոր պաշտպանական միջոցները **չեն կարող
լինել ավելի արտակցիոնիստական** նախորդի
համեմատ

Պաշտպանական միջոցների մասին համաձայնագիր

Միևնույն ապրանքի նկատմամբ նոր պաշտպանական միջոցների կիրառումը կարող է իրականացվել միայն կիրառման ժամանակահատվածին հավասար դադարից հետո, քայց ոչ 2 տարուց շուտ **c g ff**

Մինչև 180 օր պաշտպանական միջոցների կիրառումը կարող է իրականացվել 1 տարուց հետո, եթե նույն ապրանքը չի ենթարկվել պաշտպանական միջոցառումների 2 անգամից ավել 5 տարվա ընթացքում

Ժամանակավոր պաշտպանական միջոցներ

Պաշտպանական միջոցների կիրառման հետաձգումը որոշ դեպքերում կարող է հանգեցնել **անվերականգնելի վնասների** առաջացմանը

Ժամանակավոր
պաշտպանական
միջոցներ

կարող են կիրառվել առանց պաշտպանական միջոցների կիրառման անհրաժեշտության **զնահատման**

կարող են կիրառվել **մաքսիմում 200 օր** երկարությամբ

որպես պաշտպանական միջոց կարող է կիրառվել միայն **մաքսատուրքերի բարձրացումը**

եթե հետագա հետաքննությունը ցույց տա, որ պաշտպանական միջոցների կիրառումը հիմնված էր ոչ օբյեկտիվ փաստարկների վրա, ներմուծողների կրած **վնասները պետք է փոխհատուցվեն**

Չարգացող երկրների համար հատուկ պայմաններ

Պաշտպանական միջոցների կիրառումը մինչև 10 տարի ժամկետով

Շրջափոխության ժամանակահատվածը նախատեսվածից 2 անգամ կարճ

Չարգացած երկրները չեն կարող կիրառել պաշտպանական միջոցներ զարգացող երկրներից ներմուծման հանդեպ, եթե

զարգացող երկրների ներմուծումը կազմում 3 %-ից ոչ ավել յուրաքանչյուր երկրի համար

եթե զարգացող երկրներից ընդհանուր ներմուծումը կազմում 9 % քիչ մասը ընդհանուր ներմուծման մեջ

Պաշտպանական միջոցները Հայաստանում

2002 թ.-ին ընդունվել է Ներքին շուկայի պաշտպանության մասին ՀՀ օրենքը

- Օրենքի դրույթները հիմնականում կրկնում են ԱՀԿ շրջանակներում ստորագրված Պաշտպանական միջոցների մասին համաձայնագրի դրույթները

Լիազոր մարմին է ճանաչվել **Էկոնոմիկայի նախարարությունը**

- Լիազոր մարմնի նախաձեռնությամբ մշակվել է նաև ՀՀ Կառավարության որոշում Քանակական սահմանափակումների և սակագնային քվոտաների կիրառման դեպքում ներմուծման թույլտվությունների տրամադրման կարգի վերաբերյալ

Շնորհակալություն

